

МАРИНІВ ІВАННА ІГОРІВНА

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права
Європейського Союзу Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

УДК 327.2 ЄС

DOI: 10.37772/2518-1718-2020-1(29)-13

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В статті досліджується становлення та розвиток безпекової політики Європейського Союзу, з часу укладення Брюссельського пакту до сьогодення. Особлива увага зосереджена на ролі інституційного механізму Європейського Союзу в реалізації повноважень щодо забезпечення оборонного та зовнішньо політичного співробітництва держав-членів. Здійснено дослідження офіційно прийнятої п'ятирічної глобальної стратегії зовнішньої політики та політики безпеки ЄС задля підвищення стабільності в Європі та за її межами, у зв'язку з чим проаналізовано заходи ЄС в розв'язанні конфліктів та боротьбі з кризами різного характеру.

Ключові слова: безпекова політика Європейського Союзу, Верховний представник Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки, колективна оборона, стратегія зовнішньої політики та політики безпеки ЄС.

Постановка проблеми. Не зважаючи на наявність в наш час численної кількості конвенцій, договорів та організацій, що покликані забезпечувати мир в усьому світі, питання безпеки й досі стоїть дуже гостро для світової спільноти. На те є безліч причин: наявність ядерної зброї, існування численних конфліктів та війн глобального та локальних характеру, тероризм тощо. Ці та інші фактори підштовхують держави по всьому світу виділяти кошти з бюджетів задля забезпечення ефективної безпекової політики.

З огляду на сьогоденні реалії, можна простежити тенденцію об'єднання кількома країнами власних зусиль і коштів з метою проведення спільної безпекової політики. Одним із найяскравіших прикладів такої поведінки є Європейський Союз. Це міждержавне об'єднання спрямовує свої зусилля до підтримання миру, дипломатії, торгівлі та розвитку в усьому світі. ЄС також активно співпрацює із сусідніми країнами через Європейську політику сусідства.

Аналіз останніх досліджень. До питань, що стосуються безпекової політики Європейського Союзу звертаються багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких Б. Тонро, Т. Крістіансен, С. Морш, Г. Макенстайн, та ін.. Інституційну основу зовнішньої та безпекової політики детально аналізують Дж. Петерсон, М. Шаклетон. Загальні особли-

вості розвитку спільної безпекової політики ЄС вивчають К. Гілл, М. Сміт та інші. Певний внесок у вивчення різноманітних проблем, пов'язаних з європейською та євроатлантичною інтеграцією, зробили такі вітчизняні науковці, як В. Говоруха, І. Грицяк, Г. Немиря, Л. Прокопенко, О. Рудік, В. Стрельцов, О. Трагнюк, І. Шумляєва, І. Яковюк та ін..

Метою даної статті є дослідження ролі інституцій Європейського Союзу в реалізації та здійсненні безпекової політики Європейського Союзу, а також аналіз стратегії та заходів ЄС, здійснених з метою її реалізації.

Виклад основного матеріалу. Ідея створення колективних безпекових структур зародилася на території Європи ще в післявоєнні роки: саме тоді у 1948 р. між Бельгією, Великобританією, Люксембургом та Нідерландами було укладено Брюссельський пакт [1, с. 264; 2, с. 82]. Останній являв собою договір про спільну діяльність в економічній, соціальній і культурній галузях та колективну самооборону. Так, в статті V зазначеного пакту була передбачена можливість колективної самооборони проти потенційного агресора, що передбачала також зобов'язання країни-учасниці надавати Стороні, що зазнала нападу в Європі, «воєнну підтримку та іншу допомогу... а також надавати сприяння її зусиллям» [3, с. 7].

Ще одним кроком співробітництва в галузі безпекової політики стало створення у 1949 р. НАТО, яка досить швидко стала зразком забезпечення безпеки і колективної оборони держав-членів. При цьому створений за Брюссельським пактом Західний Союз, як приклад регіональної військово-політичної організації зберіг своє існування [4, с. 61]. За Паризькою угодою 1954 р. це об'єднання, до якого приєдналися Італія та Західна Німеччина, отримало назву Західноєвропейський союз (ЗЄС).

Завдання останнього були адаптовані до тогочасних потреб країн-учасниць, а його організаційна структура з 1950 р. підпорядковувалася НАТО [4, 61]. Так, модифікованим Брюссельським пактом було передбачено, що Рада ЗЄС та його установи у військовому співробітництві покладатимуться на відповідні інформаційні та консультативні органи НАТО [3, с. 4].

Як наслідок, НАТО зайняла провідну позицію на світовій арені, а Західноєвропейський союз відійшов, по суті, на другий план. Наступна ідея активізації зовнішньополітичного співробітництва з'явилася лише в 1970 р., коли було прийнято рішення про співробітництво в сфері зовнішньої політики, наслідком чого стало запровадження так званого Європейського політичного співробітництва [5]. Така співпраця стала провідником сучасної Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС. З початку Європейське політичне співробітництво реалізовувалося в рамках міждержавного співробітництва і здійснювалося в основному шляхом укладення двосторонніх та багатосторонніх угод. Лише у 1986 р. ця співпраця отримала формальне закріплення в Єдиному Європейському Акті [5]. При цьому характер зазначеної співпраці не зазнав змін.

Слід зазначити, що «безпекова політика Європейського Союзу» завжди йде пліч-о-пліч із поняттям спільної зовнішньої політики. Загалом ця діяльність носить назву спільної зовнішньої та безпекової політики (Common foreign and security policy (CFSP)), що розглядається не як комунітарне співробітництво держав-членів, а як класична міжнародна співпраця, де прийняття законодавчих актів виключається, а юрисдикція Суду Справедливості не розповсюджується. Виняток складає прийняття рішень щодо провадження правомірності рішень Ради ЄС, що стосуються обмежувальних заходів стосовно фізичних осіб (ст. 275 Договору про функціонування Європейського Союзу) [13, с. 150].

Вперше спільна зовнішня й безпекова політика була започаткована Маастрихтським Договором про Європейський союз 1992 р., замінивши собою «європейську політичну співпрацю». Запровадження спільної зовнішньої та безпекової політики ознаменувало намір розширити та поглибити співпрацю

держав-членів ЄС у цій сфері («друга опора»). Маастрихтський договір закріпив наступні принципи: захист загальних цінностей відповідно до Статуту ООН, посилення безпеки в ЄС, підтримання миру та міжнародної безпеки, зростання одноосібної ролі ЄС у визначенні єдиної зовнішньої політики, створення Підрозділу з планування нової політики і раннього попередження з метою аналізу міжнародних подій та вироблення рішень, тощо [6]. Спільна зовнішня й безпекова політика має на меті формування спільної оборонної політики, яка може з часом привести до формування єдиної системи оборони. Звичайно, ідея єдиної системи оборони є досить амбітною і тому розглядається лише як потенційно можлива в далекій перспективі.

Наступним нормативним актом, що містив положення стосовно безпекової політики ЄС став Амстердамський договір 1999 р., в якому було переглянуто низку положень Спільної зовнішньої та безпекової політики. Так, призначення Високого представника щодо СЗБП стало важливим рішенням в контексті підвищення та наочності зовнішньої політики ЄС [7, с. 13].

В ст. 17 Ніццького договору від 2001 р. було проголошено, що спільна зовнішня політика та політика безпеки включає всі питання, що стосуються безпеки Союзу, в тому числі прогресивне утворення спільної оборонної політики, яка може перетворитися на спільну оборону в разі прийняття такого рішення Європейською Радою. Політика Союзу, відповідно до цієї статті, не повинна завдавати шкоди особливому характеру політики безпеки та оборони інших держав-членів, які вбачають втілення їх спільної оборонної політики в НАТО відповідно до Північно-Атлантичного Договору, і повинна бути сумісною з політикою спільної безпеки та оборони, встановленої в рамках цього Договору. У Ніццькому договорі було проголошено такі цілі співробітництва, як: захист загальних цінностей, основних інтересів, незалежності та цілісності Союзу; зміцнення безпеки Союзу та його держав-членів; підтримання миру та зміцнення міжнародної безпеки відповідно до принципів Статуту ООН; сприяння міжнародному співробітництву; розвиток та зміцнення демократії та верховенства права, поваги до прав людини та основоположних свобод [8].

Слід зазначити, що із прийняттям Лісабонського Договору, Європейський Союз отримав ще один орган для співпраці в сфері зовнішньої та безпекової політики. Так, Верховному представнику тепер допомагає Європейська служба зовнішніх дій (EEAS) (ч. 3, ст. 27 ДФЄС), яка розпочала роботу 1 грудня 2010 року. У ЄСЗД входять посадові особи ЄС та національних дипломатичних служб країн-членів [9]. Наразі таке інституційне забезпечення сприяло по-

ступовому розвитку та поглибленню співпраці між державами-членами, а також зміцненню позицій ЄС на світовій арені як одноосібного представника держав, що входять до його складу.

Загалом можна стверджувати, що в сфері зовнішньої та безпекової політики ЄС за останні десятиліття досягнуто значних успіхів, особливо зважаючи на кардинально мінливе глобальне середовище. Спираючись на рішення Кельнського (3-4 червня 1999 року), Гельсінського (10-11 грудня 1999 року) та Фейрерського (19-20 червня 2000 року) самітів та дотримуючись виробленої в ЄС власної всеосяжної концепції безпеки, що враховує цивільні та військові аспекти управління кризовими ситуаціями на всіх рівнях, враховуючи при цьому міжнародні миротворчі місії в останні роки, було зазначено, що європейська безпекова політика має свої інституційні та оперативні елементи [5]. Останні передбачають поетапну реалізацію європейської політики безпеки та оборони, що дозволяє ЄС в обмежених рамках брати на себе різнопланові завдання від запобігання конфліктам до управління кризовими ситуаціями в рамках власної політичної відповідальності.

Наразі зовнішня і безпекова політика ЄС надає Європейському Союзу можливість висловлюватися та діяти як єдине ціле у міжнародних справах, дозволяючи державам-членам вирішувати проблеми, які вони не можуть вирішити самостійно, що в свою чергу, допомагає забезпечити безпеку громадян держав-членів ЄС.

Що стосується інституційного забезпечення, безпекову політику здійснюють Голова Європейської Ради, Верховний представник Союзу із закордонних справ та політики безпеки (який також є віце-президентом Комісії та головою Ради з закордонних справ) та Європейська служба зовнішніх дій (дипломатична служба ЄС) [5]. В своїй діяльності зазначені інституції керуються, перш за все, принципами, які лягли в основу створення та розвитку ЄС і які він прагне поширювати по всьому світу. Дані інститути та органи утворені задля забезпечення ефективної безпекової політики на наднаціональному рівні.

Слід зазначити, що окрім вищезазначених інституцій, усі учасники державних зовнішньополітичних дій так чи інакше беруть участь у спільній зовнішній політиці та політиці безпеки. Так, глави держав та урядів, діючи в складі Європейської Ради визначають принципи та дають рекомендації щодо Спільної зовнішньої та безпекової політики. Вони також можуть одногосно прийняти спільні стратегії, які обов'язкові для всіх держав і реалізуються безпосередньо Європейським Союзом (ч. 1 ст. 26 ДЕС; ст. 31 ДЕС).

Ще одним важливим «актором» є міністри закордонних справ, що збираються під головуванням

Верховного представника. Рада на основі загальної стратегії кваліфіковано більшістю може приймати спільні позиції та спільні дії. Спільні дії є одним з найефективніших інструментів співпраці у сфері зовнішньої та безпекової політики. Такі дії можуть включати як політичні, так і інші, наприклад, військові заходи. Слід зазначити, що для прийняття рішень, що не базуються на загальній стратегії, діє вимога однакості (ч. 2 ст. 26 ДЕС).

Ще однією ланкою, що забезпечує впровадження безпекової політики ЄС є Комітет з питань політики та безпеки, правовий статус якого визначений в ст. 38 ДЕС. Комітет розташований в Брюсселі. Його члени отримують вказівки безпосередньо від міністерств закордонних справ держав-членів, які, в свою чергу, постійно контактують між собою через систему «Європейські кореспонденти». Важливу роль в зазначеній діяльності відіграють і експерти національних міністерств, які під керівництвом Комітету об'єднуються в робочі групи та надають консультації з низки питань (наприклад, боротьба з міжнародним тероризмом або вирішення проблем на Балканах чи Близькому Сході).

Важливу роль відіграють також послы держав-членів та делегації Європейської Комісії по всьому світу, а також міжнародні організації: вони тісно співпрацюють один з одним в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики і забезпечують координативну свою діяльність (ст. 35 ДЕС).

З огляду на вищевикладене, можна дійти висновку що інституційне забезпечення зовнішньої та безпекової політики ЄС становить собою розгалужену систему, в якій всі інституції наділені певним колом загальних і спеціальних повноважень і покликані співпрацювати одне з одним задля досягнення спільної мети. При цьому не можна стверджувати, що така тісна співпраця призводить до тиску на держави-члени. Так, держава-член має право утриматися від голосування за будь-яке рішення, що вимагає одногосності. У даному випадку спрацьовує механізм так званого «конструктивного утримання»: країна, яка утрималася, не зобов'язана виконувати рішення однак, приймає той факт, що для інших держав-членів воно носить обов'язковий характер і бере це до уваги при укладанні договорів, які не мають суперечити зазначеному рішенню. Також постійне спілкування цілодобово забезпечується мережею зв'язку, спеціально створеною для провадження спільної зовнішньої та безпекової політики та централізовано керованою із Брюсселя (COREU – від «європейська кореспонденція»). Ця система з'єднує міністерства закордонних справ, Європейську Комісію та секретаріат Ради ЄС у Брюсселі, а офіційною метою COREU є швидке спілкування на випадок кризи [10, с. 471].

Європейський Парламент також бере участь у спільній зовнішній та безпековій політиці: він регулярно інформується про діяльність інших інституцій і заслуховується з окремих питань і рішень, що приймалися в рамках безпекової політики. Парламент може направляти питання й рекомендації до Ради та має бути належним чином проінформований про розвиток зовнішньої і безпекової політики.

Щодо безпосередньо заходів, яких вживає ЄС в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики, то слід вказати на те, що діяльність ЄС в цій сфері забезпечується трьома основними інструментами, кожен з яких має власний вплив, наслідки та зобов'язання. Такими інструментами виступають спільні позиції, спільні дії та спільні стратегії.

Спільні позиції носять обов'язковий характер для всіх держав-членів та визначають «концепцію Союзу стосовно конкретного географічного чи тематичного питання». В свою чергу держави-члени слідкують, щоб їх національна політика відповідала загальним позиціям. Ця вимога стосується як провадження державної політики взагалі, так кожного окремого акту чи договору в зазначеній сфері. Звичай спільні позиції приймаються одноголосно, за винятком випадків, коли мова йде про реалізацію спільної стратегії. Наприклад, в якості спільної позиції можуть бути прийняті санкції проти третіх держав.

Спільні дії приймаються, якщо Союз має на меті діяти одноосібно в певній галузі зовнішньої політики (наприклад, направлення спостерігачів за виборами, введення санкцій, тощо). У текстах щодо спільних дій мають бути зазначені переслідувані цілі та конкретні засоби, що застосовуватимуться для досягнення зазначеної мети. Рішення про спільну дію так само приймаються одноголосно, за винятком тих випадків, коли мова йде про спільну стратегію.

Інструмент спільної стратегії має на меті створення форми внутрішнього правового акта ЄС, який встановлює спільну політику для держав-членів ЄС. Ці стратегії можуть включати комплексний підхід Союзу до певної конкретно-визначеної сфери зовнішньої та безпекової політики. Для провадження такого підходу вимагається низка обов'язкових заходів. Спільні стратегії одноголосно приймаються Європейською Радою, проте інші заходи, що стосуються безпосередньої реалізації (власне спільні позиції та дії) можуть бути прийняті Європейською Радою кваліфікованою більшістю голосів. Наразі існують спільні стратегії ЄС щодо, наприклад, Африки та Азії [5].

Що стосується безпосередньо політики, яку провадить ЄС сьогодні, слід зазначити, що ситуація в світі щоразу створює нові виклики існуючій нині системі безпеки. Нові загрози та завдання, що по-

стають у зв'язку із ними перед лідерами всіх держав, змушують країни по-іншому дивитися на питання безпекової політики, приділяти їй більше уваги та коштів, а також постійно займатися розробленням нових шляхів вирішення проблем, інституційного і фінансового забезпечення безпекової та зовнішньої політики сьогодення.

Останні заходи в сфері безпеки та оборони були особливо стрімкими, оскільки в 2016 р. Верховний представник Союзу з питань закордонних справ та політики безпеки розпочав глобальну стратегію зовнішньої політики та політики безпеки ЄС задля підвищення стабільності в Європі та за її межами. Метою, зокрема, визначено підвищення стабільності в європейських та неєвропейських країнах, посилення безпеки і оборони, вирішення проблем пов'язаних з енергетичною безпекою, міграцією, зміною клімату та тероризмом. Комплексний пакет безпеки і оборони припускає що Європа буде нести більше відповідальності. Глобальна стратегія встановлює п'ять пріоритетів для Європейського Союзу, таких як безпека Союзу, стійкість держави та суспільства, комплексний підхід до конфліктів та криз, кооперуючи регіональні накази та глобальне управління для 21 століття. Значним досягненням стало запровадження в 2017 році Європейським оборонним фондом координації, доповнень та посилення національних інвестицій в оборону із метою збільшення виробництва та розвитку оборонних технологій і обладнання для задоволення поточних та майбутніх потреб ЄС у сфері безпеки [11].

ЄС також підтримує країни, які зіштовхуються з конфліктами та кризами різного характеру. Він є провідним донором у міжнародній відповіді на кризу в Сирії, надавши фінансової допомоги на суму понад 11 млрд. євро на підтримку сирійського народу і продовжуючи підтримувати міжнародні й національні зусилля щодо досягнення миру на Близькому Сході, при якому Палестина буде мирно співіснувати з Ізраїлем. Домовленість же, що була досягнута в 2015 році стосовно іранської ядерної програми, демонструє роль ЄС у веденні мирних переговорів від імені міжнародної спільноти [11].

Загалом з 2018 року ЄС здійснив понад 16 (а, з 2003 р. понад 30) цивільних місій та військових операцій на трьох континентах. Рішення щодо розміщення приймаються спільними зусиллями національних міністрів з країн ЄС. Приклади успішної безпекової політики ЄС включають і миротворчі місії ЄС в різних сферах проблем світового масштабу, підготовку поліції, солдатів та берегової охорони держав-членів, підтримку державотворення в пост конфліктних регіонах та боротьбу з піратством біля узбережжя Африканського Рогу. ЄС тісно координує цю операцію з НАТО, США, Росією, а та-

кож Японією, Китаєм та країнами регіону. Незважаючи на труднощі, в рамках Всесвітньої продовольчої програми ЄС здійснив багато зусиль, спрямованих на захист суден та забезпечення людей в Сомалі життєво важливими продуктами харчування [12, с. 8].

Висновки. Загалом, можна сказати, що діяльність ЄС у сфері зовнішньої та безпекової політики спрямована на забезпечення миру і здійснюється шляхом поглибленої співпраці в сферах захисту прав людини, тероризму, цивільної безпека й оборони, тощо. Наразі зусилля у кожній з цих сфер мають

результатом спільні дії, спрямовані на впровадження безпекової політики загалом. Заходи, яких вживає ЄС як в рамках Союзу так і за його межами, вважаються досить успішними, з огляду на результати, яких вже вдалося досягти. Проте не можна назвати існуючу систему та механізми забезпечення функціонування безпекової політики ЄС бездоганними: нові виклики спонукають як окремі інституції, так і ЄС взагалі працювати над виробленням нових стратегій і впровадженням спільних дій із метою забезпечення миру та гарантування безпеки громадянам держав-членів як у Союзі так і за його межами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Яковюк І. В., Орловський Р. Р. (2017). Європейське оборонне співтовариство: витоки становлення інтеграції в оборонній сфері. *Проблеми законності*. Вип. 139. С. 264–277.
2. Яковюк І. В. (2003). Історичні передумови і основні етапи європейської інтеграції. *Вісник Академії правових наук України*. № 4. С. 82–92.
3. Modified Brussels Treaty (Text of the Brussels Treaty signed on 17 March 1948 as modified by the Paris Agreements signed on 23 October 1954). URL : https://www.cvce.eu/content/publication/2003/11/26/7d182408-0ff6-432e-b793-0d1065ebe695/publishable_en.pdf.
4. Шатун В. Т. Оборонна і безпекова політика Європейського Союзу: формування та еволюція. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]. Сер.: Політологія*. 2014. №. 230, Вип. 218. С. 60-67.
5. Offizielle Webseite der Bundesregierung Deutschlands. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/gemeinsame-aussen-und-sicherheitspolitik-gasp--450278>.
6. Treaty on European Union on 7 February 1992. *Official Journal*. С 191, 29/07/1992 P. 0001–0110. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT&from=EN>.
7. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts on 2 October 1997. *Official Journal*. С 340, 10/11/1997 P. 0001 - 0144. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11997D/TXT&from=EN>.
8. Ніщський договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_261
9. Official web site European External Action Service https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/82/about-european-external-action-service-eeas_en.
10. Federica Bicchì und Caterina Carta (2012). The COREU Network and the circulation of information within EU foreign policy. *Journal of European Integration*, 34 (5). pp. 465-484.
11. Foreign affairs and security. URL: <https://op.europa.eu/de/publication-detail/-/publication/4f90782b-686a-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-en>.
12. Edition Diplomatie Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik // Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blueprint/servlet/blob/212720/0f6ad84088d159b860d1d3bbd672459/esvp-data.pdf>.
13. Право Європейського Союзу: нормат. матеріали / упоряд.: І. В. Яковюк, Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк ; за ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 500 с.

REFERENCES

1. Yakovyuk I. V., Orlovsky R. (2017). The European Defense Community: The Origins of Becoming an Integration in the Defense Sphere. *Problemy zakonnosti - Problems of legality*. No. 139, 264–277 [in Ukrainian]
2. Yakovyuk I. V. (2003). Historical prerequisites and main stages of European integration. *Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrayiny – Bulletin of the Academy of Law Sciences of Ukraine*. No. 4, 82–92 [in Ukrainian]
3. Modified Brussels Treaty (Text of the Brussels Treaty signed on 17 March 1948 as modified by the Paris Agreements signed on 23 October 1954). URL: https://www.cvce.eu/content/publication/2003/11/26/7d182408-0ff6-432e-b793-0d1065ebe695/publishable_en.pdf [in English]

4. Shatun V. T. (2014). Defense and Security Policy of the European Union: Formation and Evolution. *Naukovi pratsi [Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu Kyievo-Mohylyans'ka akademiya]. Ser.: Politolohiya - Scientific Works [Peter Mohyla Black Sea State University, Kyiv-Mohyla Academy]. Ser: Political science. №. 230, no. 218, 60–67* [in Ukrainian].
5. Offizielle Webseite der Bundesregierung Deutschlands. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/gemeinsame-aussen-und-sicherheitspolitik-gasp--450278> [in German].
6. Treaty on European Union on 7 February 1992. *Official Journal*. C 191, 29/07/1992 P. 0001 - 0110. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT&from=EN> [in English].
7. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts on 2 October 1997. *Official Journal*. C 340, 10/11/1997 P. 0001–0144. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11997D/TXT&from=EN> [in English].
8. Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_261 [in Ukrainian].
9. Official website of the European External Action Service. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/82/about-european-external-action-service-eeas_en [in English].
10. Federica Bicchì und Caterina Carta (2012) The COREU Network and the circulation of information within EU foreign policy. *Journal of European Integration*, 34 (5), 465–484 [in English].
11. Foreign affairs and security. URL: <https://op.europa.eu/de/publication-detail/-/publication/4f90782b-686a-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-en> [in English]
12. Edition Diplomatic Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik. *Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik*. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blueprint/servlet/blob/212720/0f6ad84088d159b860da1d3bbd672459/esvp-data.pdf> [in German].
13. European Union law: the norm. materials / order: I. V. Yakovyuk, T. M. Anakina, T. V. Komarova, O. J. Tragniuk; in a row. I. V. Yakovyuk. Kharkiv: Law, 2019 [in Ukrainian].

МАРЫНІВ ІВАННА

кандидат юридических наук, доцент кафедри права Європейського Союзу
 Національного юридического університету імені Ярослава Мудрого

ПОЛИТИКА БЕЗОПАСНОСТИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

В статье исследуется становление и развитие безопасности Европейского Союза, с момента заключения Брюссельского пакта до современности. Особое внимание сосредоточено на роли институционального механизма Европейского Союза в реализации полномочий по обеспечению оборонного и внешне политического сотрудничества государств-членов. Проведено исследование официально принятой пятилетней глобальной стратегии внешней политики и политики безопасности ЕС для повышения стабильности в Европе и за ее пределами, в связи с чем проанализированы меры ЕС в решении конфликтов и борьбе с кризисами различного характера.

Ключевые слова: политика безопасности Европейского Союза, Верховный представитель Союза по иностранным делам и политике безопасности, коллективная оборона, стратегия внешней политики и политики безопасности ЕС.

MARYNIV IVANNA

PhD, Associate Professor at the Department of European Union Law
 Of Yaroslav Mudryi National Law University

THE EUROPEAN UNION SECURITY POLICY

Problem setting. In spite of the presence of numerous conventions, treaties and organizations in the world today, the issue of security is still a very acute issue for the world community. There are many reasons for this: the presence of nuclear powers, serious disputes between countries that are justly considered world leaders, the existence of numerous

local conflicts and wars of a more global nature across the globe. These and other factors are pushing states around the world to allocate budget funds to ensure effective security policies.

Given today's realities, one can trace the tendency of several countries to pool their own efforts and resources to pursue a common security policy. The European Union is one of the clearest examples of this behavior. This intergovernmental organization is committed to maintaining peace, diplomacy, trade and development around the world. The EU also promotes cooperation with neighboring countries through the European Neighborhood Policy.

Target research. The aim of the research is to study the role of the European Union's institutional mechanism in the exercise of its powers to ensure the defense and foreign policy cooperation of the Member States.

Analysis of recent research and publication. Many domestic and foreign scholars, including B. Tonro, T. Christiansen, S. Morsch, G. Mackenstein, and others. The institutional basis of foreign and security policy is analyzed in detail by J. Peterson, questions related to the European Union's security policy. M. Shackleton. K. Gill, M. Smith and others study the general features of the development of a common EU security policy. Some contribution to the study of various problems related to European and Euro-Atlantic integration has been made by such national scientists as V. Govorukh, I. Gritsyak, G. Nemyrya, L. Prokopenko, O. Rudik, V. Streltsov, O. Tragniuk, I. Shumlyayeva, I. Yakovyuk and others.

Article's main body. The article examines the emergence and development of the European Union's security policy from the date of the Brussels Covenant to the present. Particular attention is paid to the role of the European Union's institutional mechanism in the exercise of its powers to ensure the defense and foreign policy cooperation of the Member States. A study of the officially adopted five-year global foreign and security policy of the EU is being done to improve stability in Europe and beyond, analyzing EU conflict resolution and crisis management activities.

Conclusions and prospect of development. In view of the above, it can be concluded that the EU's foreign and security policy institutional framework is an extensive system in which all the constituencies are endowed with a certain range of general and specific powers and are called upon to cooperate with one another to achieve a common goal. It cannot be said that such close cooperation puts pressure on Member States. Yes, a Member State has the right to refrain from voting for any decision that requires unanimity and such abstention will not prevent the above decision being taken. In this case, the mechanism of so-called "constructive retention" is triggered: the abstaining country is not obliged to comply with the decision, however, accepts the fact that it is binding on other Member States and takes this into account when concluding treaties, which should not contradict the said decision.

Keywords: European Union Security Policy, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, collective Defense, strategy Foreign Policy and EU Security Policy.